

366204 – ئايال ئۆزىدىن شام نامىزىدىن ئىلگىرى ياكى شام نامىزى ۋاقتىدا ياكى شام نامىزىدىن كىيىن ھەيزنىڭ قىنى كەلگەنلىكى توغرىسىدا شىكايەت قىلدى، ئۇ ئايالنىڭ تۇتقان روزىسى ۋە ئوقۇغان نامىزى قانداق بولىدۇ؟.

سۇئال

ھەيز توغرىسىدا سورىماقچى ئىدىم، شام نامىزىغا يىگىرمە مىنۇت ئەتراپىدا قالغاندا، ئاغرىق ھېس قىلدىم، تەكىتلەش ئۈچۈن تەكشۈرۈم بىر نەرسە كەلمەپتۇ، روزامنى تاماملىدىم، شام نامىزىغا تاھارەت ئىلىش ئۈچۈن بارغاندا قاتتىق ئاغرىق ھېس قىلدىم چىداپ تۇرۇپ تاھارەت ئالدىم، ئاندىن نامازغا چىقتىم، ناماز ئوقۇدۇم، ناماز ئارىسىدا ئاغرىق پەسىيىپ قالدى، ئادەتتە بۇنداق ھالەت يۈز بەرگەندە ھەيز كېلەتتى، لىكىن مەن نامىزىمنى بۇزمىدىم، نامازنى ئادا قىلىپ بولۇپ ھاجەتخانىغا كىرىپ تەكشۈرۈم، ھەيزنىڭ قىنى كەپتۇ، يېڭىلا كەلگەندەك، مەن شام نامىزىنى قايتا ئوقۇشۇم كېرەكمۇ؟ شۇ كۈندىكى روزىنىمۇ قايتىدىن تۇتمەنمۇ ياكى تۇتمىساممۇ بولامدۇ؟. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھ تائالاغا خاستۇر، پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا، ساھابىلىرىغا ئاللاھ تائالانىڭ رەھمەت-سالاملىرى بولسۇن.

بىرىنچى: سىزنىڭ ئۇ كۈندە تۇتقان روزىڭىز توغرا بولىدۇ، چۈنكى سىز شامدىن بۇرۇن قاننى كۆرمىدىڭىز ۋە ئۇنىڭ كەلگەنلىكىنىمۇ ھېس قىلمىدىڭىز، ئەسلىدە، قاننىڭ قاچان كەلگەنلىكىدە شەك بولدى، شامدىن بۇرۇنمۇ ياكى شامدىن كېيىنمۇ؟ يېقىي قاندىسىدە، ۋەقەلىك ئۆزىنىڭ ئەڭ يېقىنغا قېتىلىدۇ، بۇ يەردە ئەڭ يېقىن ۋاقتى بولسا شامدىن كېيىنكى ۋاقتتۇر.

يۇقىرىدىكى قاندىنىڭ مەنىسى: ئىشنىڭ يۈز بەرگەن ۋاقتىدا ئىختىلاپ بولغاندا، ئۇنى بېكىتىدىغان دەلىل بولمىسا، بۇ ئىش شۇ ھالەتنىڭ ئەڭ يېقىن ۋاقتىغا نىسبەت بېرىلىدۇ، چۈنكى بۇ ئېنىق، ئۇنىڭدىن يىراق بولغان ۋاقت شەكلىك، لىكىن يىراقراق زامانغا نىسبەت بېرىلىشى ئىسپاتلانغاندا، ئۇنىڭغا ئەمەل قىلىش زۆرۈر بولىدۇ". [دوكتۇر مۇھەممەد سىدىقى بەرنۇنىڭ "يېقىي قاندىلەر توپلىمى" 12-توم 316-بەت].

ئىمام سۇيۇتېي رەھىمەھۇللاھ ئۆزىنىڭ "ئەل ئەشباھۇ ۋەننەزائىر" ناملىق ئەسىرى 59-بەتتە مۇنداق دەيدۇ: "قاندىدە: ئەسلىدە ھەرقانداق ۋەقەنى بېكىتىش ئۇنىڭ ئەڭ يېقىن زامانىغا بولىدۇ، بۇ قاندىنىڭ شاخچىلىرىدىن: بىر كىشى كىيىمىدە مەنىينى كۆرۈپتۇ، قاچان ئېھتىلام بولغىنىنى ئېسىگە ئالماپتۇ، توغرا قاراشتا ئۇ كىشىگە يۇيۇنۇش كېرەك بولىدۇ. ئىمام شافىئىي "ئەل

ئۇم"دا مۇنداق دەيدۇ: ئۇ كىشى ئاخىرقى قېتىم ئۇخلاپ ئويغانغاندىن كىيىنكى نامازلىرىنىڭ ھەممىسىنى قايتىدىن ئوقۇشى كېرەك بولىدۇ".

ئىككىنچى: شام نامىزىغا كەلسەك، سىز سوئالدا بايان قىلغاندەك ئاغرىق پەسىيىپ، قان ناماز ئەسناسىدا كەلدى دېگەن سۆزىڭىزدە ئىشەنچ قىلالىسىڭىز، نامازدىن كىيىنلا قاننىڭ يېڭىدىن كەلگەنلىكىنى جەزىم قىلىسىڭىز، بۇ كۈچلۈك گۇماننى بىلدۈرىدۇ، ئوقۇغان نامىزىڭىز توغرا بولمايدۇ، ھەيزدىن پاكلاڭاندا ئۇ نامازنى قايتىدىن ئوقۇيسىز.

ئەگەر سىزدە كۈچلۈك گۇمان يوق، پەقەت شەكىلىنىش بولسا، ئوقۇغان نامىزىڭىز توغرا بولىدۇ، بىر يۇقىرىدا بايان قىلغان قائىدىگە ئاساسەن ۋاقىت ئەڭ يېقىن زامانىغا نىسبەت بېرىلىدۇ، قاننىڭ نامازدىن كىيىن كەلگەنلىكىگە ھۆكۈم قىلىمىز.

شەيخ مۇھەممەد بىن مۇھەممەد ئەلمۇختار شەنقىتى ھەزرەتلىرىدىن: بىر ئايال شام نامىزىدىن كىيىن ھەيزدىن بىر نەرسىنى كۆرگەن بولسا، بۇنىڭ نامازدىن بۇرۇن كەلگەن ياكى كىيىن كەلگەنلىكىنى بىلمىسە، ئۇ ئايالغان ئوقۇغان نامىزى ۋە تۇتقان روزىسى قانداق بولىدۇ؟ دەپ سورالغاندا، شەيخ مۇنداق جاۋاب بەرگەن: "ئەگەر قاننى كۆرۈپ ئۆز گۇمانىدا بۇ شامدىن بۇرۇن كەلگەن دەپ قارىسا، شۇ كۈندىكى روزىسى بىكار بولىدۇ، ئۇ كۈننىڭ قازاسىنى قىلىش كېرەك بولىدۇ.

ئەمما ئۆز گۇمانىدا بۇ يېڭىدىن كەلگەن قان، شامدىن كىيىن بولدى دەپ قارىسا، شۇ كۈندىكى روزىسى توغرا بولىدۇ، پەقەت شۇ كۈندىكى شام نامىزىنىڭ قازاسىنى قىلىش كېرەك بولىدۇ، ھەيزدىن پاك بولغاندا ئۇنىڭ قازاسىنى قىلىدۇ.

ئەمما قاننىڭ قاچان كەلگەنلىكىنى تەكىتلىيەلمەي، ئىككىلىنىپ قالغان بولسا، ئالىملارنىڭ قارىشىدىكى: ۋەقەلىك ئۆزىنىڭ ئەڭ يېقىن زامانىغا نىسبەت بېرىلىدۇ دېگەن قائىدىگە ئاساسەن، روزىسى توغرا بولمىدى دېگەنگە دەلىل بېكىتىلگەنگە قەدەر تۇتقان روزىسى توغرا بولىدۇ، ئەسلىدە، ئۇ ئايال تولۇق بىر كۈن روزا تۇتتى، مۇشۇ تەسىر كۆرسەتكۈچى نەرسىنىڭ تېپىلغان ۋاقتى ئەمەللىككە چىقىپ زىممىسىدىن مەسئۇلىيەت ئادا بولىدۇ، ئۇ ۋاقىتتا روزىسىنىڭ توغرا بولغانلىقىغا ھۆكۈم قىلىنىدۇ.

ئەمما قاننىڭ ئۇ كۈندىكى روزىغا تەسى بولمايدۇ، مەسىلە ئەكسىچە قالىدۇ، چۈنكى سىز ئۇ كۈننىڭ روزىسى توغرا بولىدۇ دېسىڭىز شام نامىزىنىڭ قازاسىنى قىلىش كېرەك بولىدۇ. ئەگەر ئۇ كۈننىڭ روزىسى توغرا بولمايدۇ دېسىڭىز، ئۇ ۋاقىتتا شام نامىزىنىڭ قازاسىنى قىلىش دېگەن گەپ بولمايدۇ، ئەگەر روزىسى توغرا بولسا شامنىڭ قازاسىنى قىلىش كېرەك بولىدۇ، چۈنكى ۋاقىتنىڭ كىرىشى ھەيزدارغا نىسبەتەن ئۇنىڭ زىممىسىگە شۇ ۋاقىتتىكى ئىبادەتنى ئادا قىلىشنى لازىم قىلىدۇ. بۇ ھەنەپى مەزھەب پىقھى ئالىملىرى ۋە بەزى ھەنەپى مەزھەب ئالىملىرى ئىپتىقاددەك ئاخىرقى ۋاقىتتىن ھېسابلانمايدۇ. [شەيخ شەنقىتىنىڭ "شەرھى زادۇل مۇستەقنى" ناملىق ئەسىرىدىن ئىلىندى].

بۇ ھەقتە تەپسىلى مەلۇمات ئىلىش ئۈچۈن **191684** - نومۇرلۇق سوئالنىڭ جاۋابىغا قارالسۇن.

ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.